

Ez a tanterv az Országos Közoktatási Intézet tantervi adatbankjában az **SZKINAT96 9-12** változat alatt szereplő minősített tanterv. E minősítéssel az Országos Közoktatási Intézet szakmai felelősséget vállal azért, hogy ez a tanterv az általa megjelölt NAT követelményeknek megfelel. Ez a kiadvány az adatbankban tárolt tantervből az Országos Közoktatási Intézet Információs Irodájában, Győrben készült.

*Ez a tanterv elérhető a tantervi adatbankból a Profil 3.2 szoftver által is.
Ez a tanterv letölthető az OKI web serveréről, címe: oki@kih.c3.hu*

Humán szakmacsoport 9-12.

Szerkezet: soros

Részei:

9-10. Első képzési szakasz

11-12. Második képzési szakasz

Szakma: humán

Cél

A humán szakmacsoport célja az olyan tanulók képzése, akik a negyedik év végére rendelkeznek a középiskolai érettségi vizsga letételéhez szükséges általános műveltséggel, és emellett elsajátítják a humán pályákon szükséges szakmai alapismereteket, készségeket. A megszerzett ismeretek akkor is értékékként gazdagítják a személyiségüket, ha nem a humán pályák közül választanak majd élethivatást. A fentiek érdekében a szakmacsoport célja továbbá, hogy a személyiségközpontú szemléletmód kialakítása mellett olyan rugalmas, problémaérzékes, önismerettel rendelkező, aktív, felelősségteljes tanulókat neveljen, akik képesek lesznek a felsőfokú intézményekben való továbbtanulásra, majd a munkaerőpiaci igények figyelembevételével az önálló döntésen alapuló pályaválasztásra.

Követelmény: a tanuló legyen képes:

- a középiskolai érettségi vizsga követelményeinek teljesítésére
- a humán pályákon szakmai végzettség megszerzésére
- felsőoktatási intézményben való továbbtanulásra
- önálló pályaválasztási döntés meghozatalára

Tartalom

Óraterv:

Tantárgyak	9.	10.	11.	12.	Érettségi	Osztály/csoport
Irodalom	2	2	3	3	KÉ*	
Magyar nyelvtan	2	2	1	1	KÉ*	
Történelem, társadalomismeret	2	2	3	3	KÉ	
Idegen nyelv	4	4	4	4	KÉ	9/2 10/2 11/2 2/2
Matematika	3	3	4	4	KÉ	9/2 10/2 11/2 12/2
Fizika	2	2	2*	2*	kvé	
Kémia	2	2	2*	2*	kvé	
Biológia	2	2	2*	2*	kvé	
Földrajz	2	2	2	2	kvé	
Informatika, technikai ismeretek	2	2	-	-		9/2 10/2
Ének-zene	1	1	-	-		
Testnevelés	2	2	2	2		
I. SZAKMAI KÉPES- SÉGFEJLESZTÉS	2	2	-	-		9/2 10/2
Kommunikáció		2				9/2
Ön- és társismeret		2				10/2
Pályaorientáció		2	2	2		10/2 11/2 12/2
Tanulásmódszertan	2					9/2
II. SZOMATIKUS MŰKÖDÉS	-	-	3	2	kvé*	9/2 11/2 12/2
Egészségtan	2					9/2
Gondozástan			3			11/2
Emberi test				2		12/2
III. PSZICHIKUS MŰKÖDÉS	-	-	2	2	kvé*	11/2 12/2
Általános és személyiséglélektan			1			11/2
Szociálpszichológia			1			11/2
Fejlődéslélektan és szocializáció				1		12/2
Mentálhigiéne				1		12/2
IV. ÉLETVITEL	-	-	4	4	kvé*	11/2 12/2
Életmód			2	2		11/2 12/2
Környezettan			2			11/2
Társadalmi körny.				2		12/2
Összesen:	28	28	29	29		
Osztályfőnöki	1	1	1	1		
Szabad sáv	-	1	3	4		
Egészségtan	2	-	-	-		9/2
Tanulás módszertan	1	-	-	-		9/2
Pályaorientáció	-	2	-	-		10/2
Mindösszesen:	32	32	34	34		

KÉ* Kötelező összevont érettségi tantárgy

KÉ Kötelező érettségi tantárgy

kvé Kötelezően választandó érettségi tantárgy/ak/

kvé* Kötelezően választandó komplex érettségi tantárgy egészségügyi pályairány: II-III. modul szociális pályairány: III-IV. modul

* Az iskola igénye szerint

1. 9-10. Első képzési szakasz

Szerkezet: soros

Részei

Kommunikáció / I.

Egészségtan / II.

Tanulásmódszertan / I.

Ön- és társismeret / I.

Pályaorientáció / I.

Kommunikációs gyakorlat / I.

Ön- és társismereti gyakorlat / I.

Szakma: humán

Cél

Az első (szakmai orientációs) képzési szakasz tantárgyai járuljanak hozzá, hogy a tanulók reális önismerettel, pályaismerettel, hatékony kommunikációs készséggel, tanulástechnikával, helyes egészségi és higiénés magatartással, valamint alapfokú elsősegélynyújtási ismeretekkel rendelkezzenek. Az első képzési szakasz célja továbbá, hogy a tanulók önállóan el tudják dönteni, hogy más szakmacsoport felé irányuljanak-e, vagy hogy az Országos Képzési Jegyzék szerinti szakképesítést szerezzenek, illetve, hogy a humán szakmacsoportban folytatják-e tovább a tanulmányaikat.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- az élet több színterén is hatékony kommunikációra
- az életkorának megfelelő, viszonylag reális önismeretre, képességei felismerésére
- a saját egészségi magatartásának és életvitelének tudatosítására
- a veszélyhelyzetek felismerésére és elhárítására, illetve alapfokú elsősegélynyújtásra
- hatékony tanulási módszer megválasztására
- önálló tájékozódásra az egyes pályákról és szakmákról
- a pályaelvárások alapján a saját lehetőségeinek és elképzeléseinek az összeegyeztetésre a képességei és érdeklődése tükrében

Kommunikáció / I.

SZKINAT 96 9.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 2 óra/hét, otthoni: 1 óra/hét.

Szakma: humán

Cél

A tantárgy járuljon hozzá a tanulók kommunikációs ismereteinek, készségeinek és a kommunikációs érzékenységének fejlesztéséhez - a hatékony megismerés, a tanulás, az emberi kapcsolatok kialakítása és a kulturált társadalmi érintkezés érdekében.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- a kommunikációval kapcsolatos alapfogalmak definiálására,
- szóban és írásban információ szerzésére, illetve adására,
- az önálló (szimbolikus jelek útján történő, képi, mozgásos, stb.) ismeretszerzésre és véleményformálásra, valamint a saját érvei kifejtésére, értelmezésére és azok megvédésére,
- a metakommunikációs jelzések jelentéseinek értelmezésére,
- a mesterséges közvetítő rendszerek által nyújtott információk értelmezésére,
- a köznapi és segítő kapcsolatban előforduló kommunikációs gátak és a kommunikációt elősegítő tényezők elkülönítésére,
- a nyílt és kongruens kommunikációra.

Tartalom

A kommunikációról általában

- a kommunikáció fogalma, elemei, folyamata
- az állatvilágban és a természeti népeknél előforduló kommunikáció
- a kommunikáció dinamikai törvényszerűségei és alapelvei
- az inter- és multiperszonális kommunikációs helyzetek

Az érintkezés kultúrája

- az őszinte kommunikáció feltételei
- az érintkezési formák és ezek kultúrközi eltérései
- az érdeklődő és figyelmes meghallgatás jelentősége

Kommunikációs zavarok

- a kóros kommunikáció okai és jellemzői
- a nyelvi kommunikáció hiányosságai
- a szégyenlősség és gátlásosság okai
- kommunikációs gátak és közléssorompók
- a kommunikációs zavarok leküzdése

Verbális kommunikáció

- a közvetlen emberi kommunikáció formái
- nyelvi szociálizációs szintek

Nem verbális kommunikáció

- a nem verbális és metakommunikáció fogalma, törvényszerűségei, jellemzői
- a verbális és nem verbális közlés viszonya
- a pillanatnyi és állandósult érzelmek kifejeződése

- a kulturális szignálok kommunikatív jelentősége

Hiteles kommunikáció

- kongruens és inkongruens kommunikáció lényege és jellemzői
- a hitelesség kritériumai

Média

- a tömegkommunikációs kínálat aktív és szelektív igénybevétele
- közlemények elemzésének és értékelésének szempontjai

A segítő beszélgetés

- a segítő beszélgetés célja és módszerei

Értékelés

A kommunikációs ismeretek, készségek - és ezek fejlődésének -értékelése folyamatos; minősítése nem osztályzattal, hanem "megfelelt", "nem felelt meg" félévenkénti bejegyzéssel történik.

Feltételek

- A csoportfoglalkozásokat "kettős vezetés" mellett csak a csoportvezetésre külön kiképzett szakemberek végezhetik.
- A csoportvezetők az adott tanévben a saját csoportjaiknak egyéb tantárgyat lehetőleg ne tanítsanak.

Egészségtan / II.

SZKINAT96 9.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 2 óra/hét, otthoni: 1 óra/hét.

Szakma: humán

Cél

A tantárgy járuljon hozzá a tanuló saját egészségi magatartásának és életvitelének tudatosításához, illetve az ezzel kapcsolatos álláspontjának a megformálásához, valamint a saját és mások egészsége iránti felelősségvállalás kifejlődéséhez. Motiválja a tanulókat az egészséges életmód kialakítására, és segítse őket ezen magatartásforma szintentartásában.

Követelmény: A tanuló legyen képes

- a saját egészségkultúrájának folyamatos fejlesztésére és az esetleges egészségkárosító magatartásának az elvetésére
- mások segítésére egészségük megőrzésében és fejlesztésében
- az egészség, mint dinamikus, változó egyensúlyi állapot értelmezésére
- az élet és egészség alapvető értéként való elfogadására
- az egészségmegőrzés hazai és nemzetközi programjában megfogalmazottak képviselésére
- az egészséges életvitellel kapcsolatos ismereteinek alkalmazására

- másoknak segíteni, hogy az egészségi magatartásukat helyes irányban megváltoztathassák, majd azt megtarthassák
- a veszélyhelyzetek és a leggyakrabban előforduló sérülések felismerésére
- a baleset helyszínén való tájékozódás után a sérültek (elsősegély szintű) ellátására.

Tartalom

Egészségkultúráltság

- az egészségkultúra, mint az általános kultúra része
- az egészségkultúráltság összetevői és tényezői
- az egészség definíciója
- az egészséges életmód
- az egészségmegőrzés
- a család egészsége és az utódvállalás

Egészséges életvitel

- a higiéné fogalma és területei
- a személyi és környezeti higiéné kapcsolata
- bőr-, haj-, szőrzet-, száj-, kéz- és lábápolás
- anális toalett és a nemi szervek higiénéje
- a szem, a fül és az orr tisztítása, ápolása
- díszítő kozmetika
- az egészséges táplálkozás
- korszerű ételkészítési eljárások
- az egészséges öltözködés
- a helyes testtartás és a rendszeres testedzés
- egészséges életvezetés
- háztartás és környezetvédelem

Az egészség fenntartását hátrányosan befolyásoló tényezők

- betegségek és megelőzésük
- védőoltások
- a betegségek kialakulása és az elkerülésüket célzó magatartás
- teendők a megromlott egészséget, betegséget jelző tünetek megjelenésekor
- a beteg az egészségügyi intézményben és otthon
- házipatika
- az egészségre káros szenvedélyek
- a drog, a drogfogasztók és a drogártalmak elkerülésének lehetőségei
- segítségnyújtás

A veszélyhelyzetek elhárítása - elsősegélynyújtás

- a veszélyhelyzetek és ezek megelőzése
- az elsősegélynyújtásról általában
- teendők az elsősegélynyújtás megkezdése előtt
- teendők a légzés és/vagy keringés leállása esetén
- rosszullétek, belgyógyászati akut megbetegedések
- mérgezések
- sérülések

- betegszállítás

Értékelés

Az értékelést témánként konvencionális érdemjegyekkel (írásban, szóban, gyakorlatban és házi dolgozat formájában) kell lebonyolítani.

Feltételek

- A tantárgy tanításával csoportonként egy-egy (egészségügyi és pedagógiai végzettségű) szakembert kell megbízni
- Az órák lebonyolítása demonstrációs termekben történjen - a tantárgy "elméletigényes gyakorlat" jellege miatt

Tanulásmódszertan / I.

SZKINAT96 9.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 1 óra/hét, otthoni: 2 óra/hét

Szakma: humán

Cél:

A tantárgy járuljon hozzá a tanulók egyénre szabott, hatékony és eredményes tanulási módszereinek és eljárásainak a kiépítéséhez, elsajátításához, valamint az önművelés igényének és szokásának a kialakításához.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- a saját pszichikus feltételeinek a felismerésére és tudatosítására
- a tanulási módszereiben meglévő hiányosságok feltárására, majd ezek egyéni pótlására
- a saját tanulási stílusának felismerésére
- egy eredményes tanulási stratégia alkalmazására
- a tanulás időbeli és sorrendi tervezését figyelembe véve önálló tanulásra

Tartalom

Visszatekintés a tanulási előéletemre

Tanulás - tudás

- tanulási stílus
- a tanulás technikája - tanulási stratégiák
- tanulási orientáció

Megtanulni tanulni

- gyenge pontok a tanulásban

Az olvasás technikája

- olvasási szokások
- olvasási készségek
- olvasási gyakorlatok

Koncentráció

- koncentrációs gyakorlatok

Szókincs

- szókincsfejlesztési gyakorlatok

Az emlékezés technikája

- a felidézés és felismerés különbsége
- memoriterek

Agytorna

Számítógépes egyéni tanulást segítő programok

Értékelés

Az ellenőrzés folyamatos önellenzés formájában történik. A tanulók kislétszámú csoportokban (csoportmódszerekkel) sajátítják el a szükséges információkat, a tanuláshoz szükséges pozitív motivációkat és attitűdöket. A foglalkozásokon osztályozás nincs. A tanulók "megfelelt", illetve "nem felelt meg" minősítést kapnak.

Feltételek

- A tantárgy oktatóinak tanárfelkészítő programon kell részt venni.

Ön- és társismeret / I.

SZKINAT96 10.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 2 óra/hét, otthoni: 1 óra/hét

Szakma: humán

Cél

A tantárgy járuljon hozzá a tanulók ön- és társismeretének olyan irányú fejlesztéséhez, amellyel a majdani segítő munkájuk "eszközét" - a saját személyiségüket - és a személyközi kapcsolataikat kontrollálni, illetve befolyásolni tudják. Reális ön- és társismeret kialakítása mellett járuljon hozzá a tanulók erkölcsiségének pozitív irányú fejlesztéséhez.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- a csoportmunka szabályainak betartására
- az önismeret komponenseinek, valamint az emberismeret csapdájának felismerésére
- a társas kapcsolatokat zavaró jelenségek tudatos kiküszöbölésére
- a társas kapcsolatokat elősegítő, illetve a kooperációs és proszociális magatartásformák alkalmazására
- az önfejlesztésre

Tartalom

Az önismeret forrásai

- az önismeret fogalma, lényege; történeti áttekintése
- az önismereti csoportmunka szabályai

- fikció, játék, realitás a lélektani csoportmunka során

Az önismeret komponensei

- az önismereti kerék és a Johari - ablak
- a tanulás és az önismeret összefüggései
- a hiányos önismeret okai és következményei
- a változás és változtatás szükségessége

Önismeretfejlesztő gyakorlatok

- szerep, norma, indulatáttétel, interakció
- a csoportfejlődés fázisai
- testkép, énkép, énídeál
- az interperszonális készségek és személyiségtulajdonságok

Miért torzul bennünk a társaink képe?

- a tárgyilagos emberismeret jelentősége és feltételei
- a személyészlelés pszichológiai alapjai
- az előítélet, stigma, címkézés, bűnbakképzés
- a családi és munkatársi kapcsolatok megítélésének nehézségei
- a barátság, szerelem és házasság során megjelenő torzító tényezők
- az emberismeret csapdáinak elkerülése

A társas kapcsolatokat zavaró jelenségek

- a konfliktus
- a versengés
- a harc
- a féltékenység
- az irigység
- a közöny és közömbösség
- a hálátlanság
- az önzés

A társas kapcsolatokat elősegítő jelenségek

- az együttműködés
- a segítségnyújtás
- a vonzalom
- a hála
- az elismerés
- a tolerancia
- a szolidaritás
- az intimitás

Az empátia és az együttműködés

- az empátia és a kooperációs készség jelentősége az emberi kapcsolatokban, illetve a humán pályákon

A proszociális magatartás

- a proszociális és antiszociális viselkedés fogalma, valamint ezek indítékai
- agresszió - asszertivitás
- altruizmus

- jóvátétel
- kölcsönös tisztelet

Értékelés

Az elsajátított ismeretek és készségek ellenőrzése folyamatosan történik - a csoportvezető tanárok és a csoporttagok visszajelzése által. A foglalkozásokon osztályzás nincs. A tanulók "megfelelt", illetve "nem felelt meg" minősítést kapnak.

Feltételek

- A csoportfoglalkozásokat "kettős vezetés" mellett csak a csoportvezetésre külön kiképzett szakemberek végezhetik.
- A csoportvezetők az adott tanévben a saját csoportjaiknak egyéb tantárgyat lehetőleg ne tanítsanak

Pályaorientáció / I.

SZKINAT96 10-12.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 2 óra/hét, otthoni: 1 óra/hét

Szakma: humán

Cél

A tantárgy járuljon hozzá a tanulók pálya- és szakmaválasztási érettségének kialakulásához, a személyiség és pálya megfelelésének felismeréséhez, valamint segítse a tanulókat azon döntésükben, hogy képesek legyenek vállalni a választott pálya követelményeit és elvárásait, illetve a pályaválasztási döntésük felelősségét, továbbá, hogy előkészítse a tanulókat a rugalmas pályaváltásokra a munkaerőpiaci igények figyelembevételével.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- az egyes pályákról, szakmákról, valamint a munkavállalási és továbbtanulási lehetőségekről való önálló tájékozódásra
- olyan élményszintű munkatapasztalatok szerzésére, ahol a saját képességeit is kipróbálhatja
- a munkavégzés (tanulás) során kifejtett teljesítmény, erőfeszítés megbecsülésére és tiszteletére
- az önismeretre alapozott saját lehetőségeinek és elképzeléseinek a pályaelvárásokkal való összeegyeztetésére
- a helyes és egészséges munkaszokások kialakításának a jelentőségét felismerni
- felkészülni és elfogadni az életpálya során bekövetkező pályamódosításokat
- az álláskeresés alapvető technikáinak az alkalmazására

Tartalom

A pályák ismerete

A világbanki iskolamodell

A pályaismeret elvei

- pályaválasztási alapfogalmak
- a múlt foglalkozásai
- pályaképek, pályatükör
- a pályák megismerésének szempontjai
- pályaismertető, pályaismertetések
- egymást helyettesítő pályaaajánlatok
- pályaszintek
- munkavállalási és továbbtanulási lehetőségek, Feltételek

Az eredményes munkavégzés pszichés összetevői

1. A helyes pályaválasztás feltételei

2. A pályaválasztás szociálpszichológiai szempontjai

- pálya és személyiség
- a pálya-identifikáció alakulása
- társadalmi és csoporthatások a pályaválasztásban

3. Az ember - pálya megfelelés feltételei

- a képességek szerepe a pályaválasztásban
- a képességek és teljesítmény összefüggése
- az önismeret test-lelki-szociális és szellemi szempontjai
- az érdeklődés szerepe a pályaválasztásban
- érdeklődési területek
- az érzelmi viszonyulás és a motiváció szerepe a pályaválasztásban

4. A pályaválasztással járó örömök és a lélektani, egészségi terhek, ártalmak

- a munkavégzés pozitív hatásai az ember életében
- a munkahelyi ártalmak és a stressz
- a munkanélküliség állapota és folyamata
- átképzés

5. Tájékozódás a munkaerőpiacon

5. 1. A rugalmas pálya- és munkahelyváltás

- az ember munkája és a társadalmi viszonyok
- az erkölcsi tulajdonságok szerepe a munkavégzés során
- munkaerőgazdálkodás - mobilitás
- foglalkoztatási viszonyok
- a szakmák, foglalkozások társadalmi presztízse és vonzereje
- a munkavégzés egészségi és egészségügyi követelményei

5. 2. Az életpálya alakulása és a pályaváltások szükségessége

- az életpálya alakulásának jellemző típusai
- pályaszocializáció
- Felkészítés a gyakorlatra

5. 3. Esélyek a munkaerőpiacon

- a munkaerőpiac szerkezete

- az álláskeresés folyamata és technikái (állásforrások, biztos fellépés, telefonos álláskeresés, önéletrajz, kísérőlevél, hirdetés, felvételi interjú, feladatok és elvárások tisztázása, szerződés, kilépés, beilleszkedés)
- a vállalkozások feltételei
- a tanulók pályaválasztási elképzelései

Értékelés

Az ellenőrzés folyamatos önellenőrzés formájában történik. A tanulók kis létszámú csoportokban, csoportmódszerekkel sajátítják el a szükséges információkat, motivációkat, attitűdöket - és ezáltal fejlesztik önismeretüket. A foglalkozásokon munkafüzetet vezetnek, amelyet a tanulmányaik során az ismétlődő feladatok összehasonlítása miatt megőriznek. A foglalkozásokon osztályozás nincs. A tantárgy jellege és szerkezete azonban megkívánja, hogy a tanulók minden órán részt vegyenek és ott aktívan bekapcsolódjanak a közös munkába. A tanulók „megfelelt”, illetve „nem felelt meg” minősítést kapnak.

Feltételek

- A 10. évfolyamon "A pályák ismerete" és "Az eredményes munkavégzés pszichés összetevői" kerülnek feldolgozásra. A 11. évfolyamon "A rugalmas pálya és munkahelyváltás", valamint "Az életpálya alakulása és a pályaváltások szükségessége" c. fejezet. (A tanév végén a szociálpszichológia után !) A 12. évfolyamon "Az esélyek a munkaerőpiacon" c. fejezetet javasoljuk feldolgozni. (Az első félév végén a fejlődéslélektan után!)
- A tantárgy oktatóinak speciális tanárfelkészítő programon kell részt venniük.

Kommunikációs gyakorlat / I.

SZKINAT96 9.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 40 óra, feladat: 10 óra

Szakma: humán

Cél

A kommunikációs ismeretek és készségfejlesztés szakmai orientációs (nyári) gyakorlat járuljon hozzá ahhoz, hogy a tanulók az évközben elsajátított tudásukat idegen környezetben és a csoportjukon kívüli személyekkel is gyakorolhassák. A gyakorlat célja továbbá, hogy a tanulók szituációs gyakorlatok formájában, képzeletbeli konfliktusok megoldása által és a különböző helyzetekben való nyilvános szereplések útján kipróbálhassák a saját verbális és nem-verbális kommunikációs képességüket. A nyári szakmai gyakorlat segítse a tanulókat az ön- és társismereti foglalkozásokra való felkészülésben is.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- az "idegenekkel" való kapcsolatfelvételt
- a véleményének és érzéseinek a nagycsoport előtti kifejtésére, illetve kifejezésére
- a számára eddig ismeretlen tanulókkal és felnőttekkel való együttműködésre
- a különböző filmek, szituációk konfliktusainak elemzése útján a saját konfliktuskezelési technikáinak felismerésére és tudatosítására

- a nagycsoport előtti és/vagy a videofelvételen való nyilvános szereplésre
- társai segítőszándékú megjegyzéseinek elfogadására

Tartalom

A kommunikációs gyakorlat hatékonysága érdekében a speciális tanárfelkészítő programokon a csoportvezető tanárok konkrét (idői beosztásnak megfelelő) feladatterveket kapnak, amelyek garantálják a fenti cél és követelmények megvalósítását.

Értékelés

A kommunikációs gyakorlaton való részvétel minden tanuló számára kötelező. A gyakorlat elfogadásának feltétele az is, hogy a tanulók aktívan kapcsolódjanak be az egyes feladatok megoldásába ("jelenlét"). A kommunikációs gyakorlaton nyújtott teljesítményt a bizonyítvány "teljesítette", "nem teljesítette" rovatában jelöljük. Az a tanuló, aki a követelményeknek nem tesz eleget, nem léphet a második osztályba.

Feltételek

A kommunikációs gyakorlatot kommunikációs táborban, vagy -az iskola falain kívüli- bentlakásos formában javasoljuk megszervezni.

Ön- és társismereti gyakorlat / I.

SZKINAT96 10.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 40 óra, feladat: 10 óra

Szakma: humán

Cél

Az ön- és társismereti szakmai orientációs (nyári) gyakorlat járuljon hozzá a tanulók önmagukról szerzett hiteles tudásanyagának kibővítéséhez, amely magába foglalja

- a képességeik és lehetőségeik felmérését, ismeretét,
- a testi-lelki és szociális valósághoz való értő igazodást,
- az egyéni és társadalmi szempontból hasznos alkalmazkodás módjainak az ügyes megtalálását,
- valamint az öröme és teljesítményre, illetve az alkotó kibontakozásra nyitott életvezetési terv elkészítését.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- annak felismerésére, hogy mások (társai) megismerése csak a saját helyes önismerete által lehetséges
- 1-2 olyan rejtett, eddig számára ismeretlen mozgatórugó megnevezésére, amely nagymértékben befolyásolja a viselkedését és cselekedeteit
- annak megfogalmazására, hogy ő mitől, milyen hatásokra vált olyanná, amilyen
- másként is kezelni és felhasználni az eddig igénybe sem vett lehetőségeit
- az önszabályozó funkciói fejlesztésére
- annak felismerésére, hogy a saját és másokról való ismeretszerzés csak egy hosszú folyamat eredménye lehet, amely komoly munkát igényel a megismerőtől

Tartalom

Az ön- és társismereti gyakorlat hatékonysága érdekében a speciális tanárfelkészítő programokon a csoportvezető tanárok konkrét (idői beosztásnak megfelelő) feladattervet kapnak, amelyek a variációs lehetőségek miatt garantálják a fenti cél és követelmények megvalósítását.

Értékelés

A gyakorlaton való részvétel minden tanuló számára kötelező. A gyakorlat elfogadásának feltétele az is, hogy a tanulók aktívan kapcsolódjanak be az egyes feladatok megoldásába ("jelenlét"). A gyakorlaton nyújtott teljesítményt a bizonyítvány "teljesítette", "nem teljesítette" rovatában jelöljük. Az a tanuló, aki a követelményeknek nem tesz eleget, nem léphet a harmadik osztályba.

Feltételek

A gyakorlatot ön- és társismereti táborban, vagy -az iskola falain kívüli- bentlakásos formában javasoljuk megszervezni.

2. 11-12. Második képzési szakasz

Szerkezet: soros

Részei:

Pályaorientáció / I.
Az ált. és sz.lélektan alapjai / III.
Szociálpszichológia / III.
A fejl.lélektan és szoc. alapjai / III.
Mentálhigiéne / III.
Életmód / IV.
Gondozástan / II.
Környezettan / IV.
Emberi test / II.
Társadalmi környezet / IV.
Környezettan gyakorlat / IV.
Pályaorientációs gyakorlat / I.

Óraszám: iskolai: 72.0 hét

Szakma: humán

Cél

A második (szakmai alapozó) képzési szakasz célja az emberről és környezetéről, valamint ezek kölcsönhatásáról való holisztikus szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók tudják az életet és egészséget értéként tisztelni. További cél, hogy a tanulók a középiskolai érettségi bizonyítvány megszerzése mellett váljanak alkalmassá a felsőfokú oktatási intézményben való továbbtanulásra, illetve az Országos Képzési Jegyzékben szereplő szakképesítések megszerzésére a harmadik képzési szakaszban úgy, hogy ezen döntésükért a felelősséget is egyénileg vállalják.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- az egészséges életkori jellemzők és sajátosságok felismerésére

- az élet - ember - környezet kölcsönhatásának a megértésére és ezek eltéréseinek definiálására
- az életet mint értéket tisztelni
- az egyes képességeinek, a kommunikációs készségének, az ön- és társismeretének az önálló továbbfejlesztésére
- az emberi problémák iránti érzékenységre
- az egyes életkoroknak megfelelő gondozási feladatok elvégzésére
- a saját és mások érdekében helyes higiénés (személyi, környezeti, lelki) magatartás tanúsítására

Pályaorientáció / I.

SZKINAT96 10-12.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 2 óra/hét, otthoni: 1 óra/hét

Szakma: humán

Cél

A tantárgy járuljon hozzá a tanulók pálya- és szakmaválasztási érettségének kialakulásához, a személyiség és pálya megfelelésének felismeréséhez, valamint segítse a tanulókat azon döntésükben, hogy képesek legyenek vállalni a választott pálya követelményeit és elvárásait, illetve a pályaválasztási döntésük felelősségét. Célja továbbá, hogy előkészítse a tanulókat a rugalmas pályaváltásokra a munkaerőpiaci igények figyelembevételével.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- az egyes pályákról, szakmákról, valamint a munkavállalási és továbbtanulási lehetőségekről való önálló tájékozódásra
- olyan élményszintű munkatapasztalatok szerzésére, ahol a saját képességeit is kipróbálhatja
- a munkavégzés (tanulás) során kifejtett teljesítmény, erőfeszítés megbecsülésére és tiszteletére
- az önismeretre alapozott saját lehetőségeinek és elképzeléseinek a pályaelvárásokkal való összeegyeztetésére
- a helyes és egészséges munkaszokások kialakításának a jelentőségét felismerni
- felkészülni és elfogadni az életpálya során bekövetkező pályamódosításokat
- az álláskeresés alapvető technikáinak az alkalmazására

Tartalom

A pályák ismerete

A világbanki iskolamodell

A pályaismeret elvei

- pályaválasztási alapfogalmak
- a múlt foglalkozásai
- pályaképek, pályatükör
- a pályák megismerésének szempontjai

- pályaismertető, pályaismertetések
- egymást helyettesítő pályaaajánlatok
- pályaszintek
- munkavállalási és továbbtanulási lehetőségek, Feltételek

Az eredményes munkavégzés pszichés összetevői

1. A helyes pályaválasztás feltételei

2. A pályaválasztás szociálpszichológiai szempontjai

- pálya és személyiség
- a pálya-identifikáció alakulása
- társadalmi és csoporthatások a pályaválasztásban

3. Az ember - pálya megfelelés feltételei

- a képességek szerepe a pályaválasztásban
- a képességek és teljesítmény összefüggése
- az önismeret test-lelki-szociális és szellemi szempontjai
- az érdeklődés szerepe a pályaválasztásban
- érdeklődési területek
- az érzelmi viszonyulás és a motiváció szerepe a pályaválasztásban

4. A pályaválasztással járó örömök és a lélektani, egészségi terhek, ártalmak

- a munkavégzés pozitív hatásai az ember életében
- a munkahelyi ártalmak és a stressz
- a munkanélküliség állapota és folyamata
- átképzés

5. Tájékozódás a munkaerőpiacon

5.1 A rugalmas pálya- és munkahelyváltás

- az ember munkája és a társadalmi viszonyok
- az erkölcsi tulajdonságok szerepe a munkavégzés során
- munkaerőgazdálkodás - mobilitás
- foglalkoztatási viszonyok
- a szakmák, foglalkozások társadalmi presztízse és vonzereje
- a munkavégzés egészségi és egészségügyi követelményei

5.2 Az életpálya alakulása és a pályaváltások szükségessége

- az életpálya alakulásának jellemző típusai
- pályaszocializáció
- (Felkészítés a gyakorlatra)

5.3 Esélyek a munkaerőpiacon

- a munkaerőpiac szerkezete
- az álláskeresés folyamata és technikái (állásforrások, biztos fellépés, telefonos álláskeresés, önéletrajz, kísérőlevél, hirdetés, felvételi interjú, feladatok és elvárások tisztázása, szerződés, kilépés, beilleszkedés)
- a vállalkozások feltételei
- a tanulók pályaválasztási elképzelései

Értékelés

Az ellenőrzés folyamatos önellenőrzés formájában történik. A tanulók kis létszámú csoportokban, csoportmódszerekkel sajátítják el a szükséges információkat, motivációkat, attitűdöket - és ezáltal fejlesztik önismeretüket. A foglalkozásokon munkafüzetet vezetnek, amelyet a tanulmányaik során az ismétlődő feladatok összehasonlítása miatt megőriznek. A foglalkozásokon osztályozás nincs. A tantárgy jellege és szerkezete azonban megkívánja, hogy a tanulók minden órán részt vegyenek és ott aktívan bekapcsolódjanak a közös munkába. A tanulók „megfelelt”, illetve „nem felelt meg” minősítést kapnak.

Feltételek

- A 10. évfolyamon "A pályák ismerete" és "Az eredményes munkavégzés pszichés összetevői" kerülnek feldolgozásra. A 11. évfolyamon "A rugalmas pálya és munkahelyváltás", valamint "Az életpálya alakulása és a pályaváltások szükségessége" c. fejezet. (A tanév végén a szociálpszichológia után !) A 12. évfolyamon "Az esélyek a munkaerőpiacon" c. fejezetet javasoljuk feldolgozni. (Az első félév végén a fejlődéslélektan után!)
- A tantárgy oktatóinak speciális tanárfelkészítő programon kell részt venniük.

Az általános és személyiséglélektan alapjai / III.

SZKINAT96 11.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 1 óra/hét, otthoni: 1 óra

Szakma: humán

Cél

A tantárgy járuljon hozzá, hogy a tanulók konkrét ismereteket és tapasztalatokat szerezzenek a saját lelki jelenségeikről és személyiségükről, valamint ahhoz, hogy a tantárgy keretein belül elsajátított pszichológiai alapfogalmakat és szakkifejezéseket tudják majd alkalmazni a későbbi tanulmányaik során.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- az alapvető általános- és személyiséglélektani alapfogalmak felidézésére
- konkrét tapasztalatok szerzésére a saját lelki jelenségeiről és azok működéséről
- az egyes lelki jelenségek és személyiség-dimenziók felismerésére, besorolására és osztályozására
- a normálistól eltérő lelki megnyilvánulások formáinak és ezek okainak a felsorolására
- a tantárgyon belül tanultak és a saját lelki jelenségeivel és személyiségei, személyisége összehasonlítására
- az érett személyiség kritériumainak megnevezésére, és összevetésére a saját személyiségjellemzőivel

Tartalom

1. Bevezetés az általános lélektanba

- az általános lélektan fogalma, tárgya, jelentősége
- a lelki jelenségekről általában

- a pszichológia rövid története

2. Érzékelés - észlelés

- fiziológiai alapok
- külső - belső érzékelés
- fény, színek, pontok, csíkok, formák, komplex képek észlelése
- a távolság, a nagyság, az idő és a mozgás észlelése
- konstanciák
- a fájdalom percepciója
- érzéki csalódások
- perceptuális tanulás
- személypercepció

3. Figyelem, álom, ábránd

- fiziológiai alapok és alapfogalmak
- a figyelem fajtái és tulajdonságai
- aktiváció, orientáció, habituáció
- szelektív figyelem
- figyelmi zavarok
- alvás, álom, ábránd

4. Tanulás - tudás

- fiziológiai alapok
- tanuláspszichológiai elképzelések
- tanulásfogalmak - tanulási formák
- imprinting
- kondicionálás
- belátásos, látens, perceptuális, asszociatív, motoros, kognitív és verbális tanulás
- tanulási stílus, tanulási stratégiák

5. Emlékezet és képzelet

- fiziológiai alapok
- észleletszűrés
- rövidtávú, hosszú távú és nagyon hosszú távú emlékezet
- a memória szerkezete, modelljei és szerepe a tanulásban
- észlelet - emlékezet - képzelet
- a képzelet természete, haszna és fajtái

6. Gondolkodás, intelligencia és kreativitás

- tudatos, tudattalan, éntudat, akarat
- kezesség, féltekei lateralizáció
- problémamegoldás és logika
- döntés, fogalomalkotás, kategorizáció
- kommunikáció, nyelv, kultúra
- intelligencia, kreativitás
- konvergens és divergens gondolkodás

7. Motiváció, érzelem

- fiziológiai alapok
- regulációs és nem-regulációs motiváció

- kognitív, önjutalmazó és humánspecifikus motiváció
- agresszió, altruizmus
- az érzelmek felosztása - verbális és nonverbális kifejezése
- empátia, konfliktus, ambivalencia, tolerancia
- frusztráció, szorongás, szeretet, félelem
- életmód - szükségletek - érzelmek

8. Személyiség - temperamentum - jellem

- a személyiséglélektan alapfogalmai
- a személyiség összetevői és ezek összefüggései
- érdek, érték, érdeklődés, képesség
- irányulás és indítékok
- világnézet, meggyőződés, eszmények, beállítódás
- temperamentum - és személyiségtipológia
- a jellem és a jellemszerkezet
- személyiségprofil és stílus
- az érett személyiség kritériumai

Értékelés

Az ellenőrzés hagyományos és csoportmódszerekkel történik. Az ellenőrzés folyamatos, az értékelés témánként szóban, írásban vagy házi dolgozat formájában történik. A tantárgyat konvencionális érdemjegyekkel kell osztályozni. A tanulók csoportban nyújtott aktivitását és véleménynyilvánítását nem osztályozhatjuk.

Feltételek

A tantárgyat taníthatja pszichológus, vagy egyetemi végzettséggel rendelkező pedagógia szakos tanár, vagy olyan egészségügyi főiskolai végzettséggel rendelkező szakoktató, aki részt vett a speciális tanárfelkészítő programon.

Szociálpszichológia / III.

SZKINAT96 11.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 1 óra/hét, otthoni: 1 óra/hét

Szakma: humán

Cél

A tantárgy járuljon hozzá a tanulók adekvát, tudatos emberi kapcsolatainak a kialakításához, valamint a humán pályákon leggyakrabban előforduló szociálpszichológiai jelenségek felismeréséhez és ezek értékeléséhez.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- a saját szociális hatékonyságának színvonalbeli javítására
- a társas kapcsolataiban előforduló helyzetek, események, viszonyok elemzésére és azok értékelésére
- a tapasztalatainak, szakmai ismereteinek és élményeinek összehasonlítására a segítő szakmákban előforduló szociálpszichológiai jelenségekkel

- a tárgyilagos emberismeretre - a törekvés szintjén
- a különböző szerepek felismerésére, tudatosítására és az esetleges szerepfeszültségek csökkentésére, illetve a szerepkonfliktusok feloldására
- a társas történések (érintkezés) elemzésére
- a csoportmunkáról szerzett tapasztalatainak az elmélyítésére és rendszerezésére

Tartalom

1. Bevezetés a szociálpszichológiába

- tárgya, funkciója és rövid története

2. Az interakciók pszichológiája

- hatása és alapelvei
- magányos, páros helyzet és szervezett csoport

3. Identitás

- fogalma, dimenziói

4. A társas kapcsolatokat elősegítő és nehezítő pszichológiai jelenségek

- együttműködés
- segítségnyújtás
- tolerancia
- vonzalmak
- konfliktusok
- versengés
- közöny
- irigység

5. A személyészlelés pontossága

- fizikai és szociális észlelés
- pontosság az érzelmek észlelésében
- a hangulat hatása

6. A szerep

- a szerep lejátszása: harc, vita, játszma
- szereptanulás
- szerephelyzet
- szerepfeszültség - szerepkonfliktus
- játszma

7. A társas érintkezés meghatározói

- attitűd
- burkolt személyiségelméletek
- a benyomás kialakítása - benyomáskeltés
- attribúció - énattribúció
- kommunikáció
- szociabilitás
- társas befolyásolás

8. A csoport jellemzői és a csoportközi viszonyok

- a csoport

- egyén a csoportban
- csoportközi viszonyok: kategorizáció, sztereotípiák, előítéletek, proszociális viselkedés

Értékelés

Hagyományos és csoportmódszerekkel történik. Az ellenőrzést és értékelést témánként írásban, szóban és házi dolgozat formájában kell lebonyolítani, valamint konvencionális érdemjegyekkel osztályozni. A tanulók csoportban nyújtott aktivitását és véleménynyilvánítását nem osztályozhatjuk.

Feltételek

A tantárgyat taníthatja pszichológus, egyetemi végzettséggel rendelkező pedagógia szakos tanár, szociális munkás pedagógiai végzettséggel és olyan főiskolai végzettséggel rendelkező egészségügyi szakoktató, aki részt vett a speciális tanárfelkészítő programon.

A fejlődéslelektan és szocializáció alapjai / III.

SZKINAT96 12.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 1 óra/hét, otthoni: 1 óra/hét

Szakma: humán

Cél

A tantárgy járuljon hozzá, hogy a tanulók felismerhessék az emberi pszichikum filogenetikus, de főleg ontogenetikus fejlődésének folyamatában meglévő törvényszerűségeket, tulajdonságokat és jellegzetességeket, valamint ezek biológiai és szociális összefüggéseit.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- az érés és a fejlődés törvényszerűségeinek a meghatározására
- a szenzomotoros és kognitív fejlődés menetének ismertetésére
- a tanulás (nevelés) viselkedésmódosító szerepének meghatározására
- a motiváció, az érzelem és az akarati élet fejlődésbeli lényegének megfogalmazására
- a megszerzett ismereteinek az életkori periodizációnak megfelelő alkalmazására
- a szocializáció legfontosabb területeinek a felsorolására, és a fejlődést befolyásoló szerepének a megmagyarázására

Tartalom

1. Az érés és fejlődés fogalma, törvényszerűségei

- a fejlődéslelektan fogalma, szerepe
- a személyiség - és énéjlődés lényege
- az érés és fejlődés menete, mozgatórugói, befolyásoló tényezői
- pszichikus fejlődéstörvények
- életkori periodizáció
- fejlődésbeli eltérések és különbségek

2. A szenzoros és a kognitív mechanizmusok fejlődése

- a mozgástér szerepe
- az érzékszervi - mozgásos értelmi fejlődés
- a verbális és nem-verbális kommunikáció fejlődése
- a gyermeki világkép és gondolkodás fejlődése
- az énkép és éntudat fejlődése

3. A tanulás mint viselkedés - módosulás

- viselkedés - tanulás utánzás útján
- az empátia és identifikáció a tanulás során
- az érdeklődés és értékorientáció fejlődése

4. Az érzelmi - akaratú élet fejlődése

- a motiváció fejlődése
- az érzelmek és akarat fejlődése
- a korai anya - gyerek, apa - gyerek kapcsolat
- pszichoszexuális fejlődés
- a játéktevékenység, a rajz és ábrázolás fejlődése
- a mese szerepe

5. Az életkorok szerinti fejlődés

- a születés előtti fejlődés
- az újszülött- és csecsemőkor fejlődéslélektana
- a kisgyermek és az óvodás pszichés jellemzői
- kiskorú- és pubertáskor
- a serdülő- és ifjúkor pszichés jellemzői
- felnőttkor - öregedés - öregkor - aggkor

6. A szociálizáció főbb területei

- fogalma, tárgya, kérdései
- dependencia
- agresszió - altruizmus
- utánzás - azonosulás
- testkép - énkép
- a nemi szerepek szocializációja
- családi és intézményes szocializáció
- önszabályozás - önkontroll
- deviancia

Értékelés

Az ellenőrzés hagyományos és csoportmódszerekkel történik. Az értékelést témánként írásban, szóban és házi dolgozat formájában kell lebonyolítani, és konvencionális érdemjegyekkel kell osztályozni. A tanulók csoportban nyújtott aktivitását, véleménynyilvánítását nem osztályozhatjuk.

Feltételek

A tantárgyat pszichológus, egyetemi végzettséggel rendelkező pedagógia szakos tanár, és olyan főiskolai végzettséggel rendelkező egészségügyi szakoktató taníthatja, aki részt vett a speciális tanárfelkészítő programon.

Mentálhigiéne / III.

SZKINAT96 12.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 1 óra/hét, otthoni: 2 óra/hét

Szakma: humán

Cél

A tantárgy járuljon hozzá a tanulók mentálhigiénés szemléletének a fejlődéséhez, hogy a munkavégzésük során önsegítő céllal alkalmazhassák a relaxációs módszerek valamelyikét - az életmódjuk tudatos vezetése, alakítása céljából. A tantárgy célja továbbá, hogy kialakítsa a tanulóknak azt az igényt, hogy nyitottak legyenek minden új módszer és technika befogadására.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- a mentálhigiénés módszerek jótékony hatásának felismerésére az intellektuális és érzelmi egyensúly fenntartásában, valamint a szociális kibontakozásban
- a hatékony napirend kialakítására
- a lelki egyensúly megtartását célzó módszerek elsajátítására
- a mentálhigiénés konzultáció elméleti alapjainak ismertetésére
- az önsegítő csoport munkájába való aktív és hatékony bekapcsolódásra
- az autogén tréning alapjainak az elsajátítására
- az autogén tréning emberi szervezetre gyakorolt hatásának a megmagyarázására

Tartalom

1. A mentálhigiénés szemlélet alapjai és célja

- a családi mentálhigiéne alapjai
- az iskolai mentálhigiéne alapjai

2. Az aktív tevékenység és a pihenés egyensúlyának fontossága az élővilágban

- az aktív és passzív szakaszok változása
- az életmód tudatos vezetése
- megfelelő napirend

3. A lelki egyensúly megtartásának módszerei

- alapfogalmak
- a mentálhigiénés konzultáció jelentősége
- az önsegítő és támogató csoportok
- relaxációs tréningek

4. A mentálhigiénés konzultáció

- módszerei
- alkalmazása a párbeszédben
- esetközpontú megbeszélés
- a pedagógusközpontú konzultáció
- a programközpontú konzultáció

5. Az önsegítő és támogató csoportok

- az önsegítés kölcsönösségi rendszere

- a támogató csoportok szervezésének alapelvei
- csoporttagság - csoportnagyság - csoportvezetés

6. A relaxációs tréningek elmélete és gyakorlata

- a relaxációs módszerek alkalmazási lehetőségei
- az autogén tréning gyakorlásához szükséges feltételek
- az autogén tréning alap és kiegészítő gyakorlatai

Értékelés

Az elsajátított ismeretek és készségek felmérése folyamatosan történik - hagyományos és csoportmódszerek által. Az ismeretek ellenőrzése szóban és írásban történjen. Az értékelésnél figyelembe kell venni azt is, hogy az egyes tanulók aktívan bekapcsolódtak-e az órai munkába. A tanulók "megfelelt", illetve "nem felelt meg" minősítést kapnak.

Feltételek

A tantárgyat taníthatja pszichológus, vagy a relaxációs módszerekre kiképzett olyan szakember, aki felsőfokú végzettséggel is rendelkezik.

Életmód / IV.

SZKINAT96 11-12.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 2 óra/hét, otthoni: 1 óra/hét

Megjegyzés: az 1-4. fejezetet a 11. osztályban, az 5-6. fejezetet a 12. osztályban javasoljuk feldolgozni!

Szakma: humán

Cél

A tantárgy járuljon hozzá a humán pályákon szükséges olyan szemléletformáló képességek kialakulásához, amelyekkel a tanulók képesek értelmezni a mai magyar társadalomban élők életmódját és életszemléletét - az előző generációk életmódjának függvényében. A tantárgy célja továbbá a toleráns, előítéletmentes magatartás, a problémaérzékenység és a kapcsolatteremtő képesség kialakítása, illetve fejlesztése.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- a különböző életmódú és életvitelű emberekhez, embercsoportokhoz, illetve élethelyzetekhez való toleráns és előítéletmentes közelítésre
- az életmód és életvitel összetevőinek és ezek kialakulásának elemzésére
- összehasonlítani az elmúlt ötven - hetven év társadalmi viszonyait a maival
- az elsajátított technikák (pl. életút - interjú) alkalmazására

Tartalom

1. Az életmódról általában

- a XX. századi magyar történeti életmódok

2. Az életmódot meghatározó tényezők

- az életmód fogalma
- anyagi feltételek (pénz, jövedelem, ökológiai és tárgyi feltételek)
- iskola - munka - foglalkozások
- végzettség - szakképzettség - munkanélküliség
- szabadidő - szabadidős kultúra
- emberi közösségek - emberi kapcsolatok
- értékek

3. *A család*

- a család fogalma, szerkezete, funkciói a különböző történelmi korokban
- a család szerkezetének mai sajátosságai
- a család életciklusai - családi szerepek
- a család, mint az életmód kerete

4. *Életút - interjú I.*

- az interjúzás, mint az életmódkutatás egyik lehetséges módszere és a társadalmi megismerés egyik technikája
- a családfa
- az interjú fogalma, típusai
- a riport
- az életút - interjú terve - témajegyzék összeállítása
- az önálló interjú gyakorlása: szituációs gyakorlatok, próba - miniinterjúk, hangfelvételek
- első generációs interjúterv készítése, kivitelezése
- az interjúszituáció lélektani és szociológiai szempontjai
- a „beavatkozás”, a semleges megfigyelés kérdése, konfliktus-kezelés
- az interjúk feldolgozása, kiegészítése, konzultációk

5. *Életút - interjú II.*

- felkészülés a második generációs interjúra - a témajegyzék elkészítése
- az első generációs interjúterv kibővítése az életmódkutatás egyéb módszereivel (időmérleg, családi gazdálkodás vizsgálata, stb.)
- a második generációs interjú elkészítése és az interjúk feldolgozása

6. *Az életmódot befolyásoló értékek*

- a siker és elismertség, mint életcél
- munka - alkotás
- a hit - eszme követése
- szerzés - gazdálkodás - anyagi javak
- napi örömeik és a mindennapi életvezetés
- kötetlenség, függetlenség, szabadság
- egészség
- idő
- kultúra

Értékelés

A tantárgy értékelése szóban, írásban és gyakorlatban (interjúk) történik - és konvencionális érdemjegyekkel osztályozandó.

Feltételek

A tantárgy oktatóinak tanárfelkészítő programon kell részt venniük.

Gondozástan / II.

SZKINAT96 11.

Szerkezet: soros

Óraszám: Iskolai: 3 óra/hét, otthoni: 1 óra/hét

Szakma: humán

Cél

A tantárgy járuljon hozzá a tanulók egészségmegőrző szemléletének kialakításához - az utódok egészségének biztosítása érdekében. Emellett biztosítsa - a fogamzástól a halálig terjedő - alapvető gondozási feladatok elsajátítását. A tantárgy célja továbbá az olyan pozitív attitűdök kialakítása, amelyek segítik az életkorokból adódó problémák és nehézségek megoldását.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- az egyes életkorok testi, lelki és szociális fejlődési sajátosságainak, valamint ezek összefüggéseinek a felismerésére
- az életkori periodizációnak megfelelő gondozási feladatok és műveletek alkalmazására
- az elsajátított higiénés módszereket, anyagokat és eszközöket - az egészséges fejlődés érdekében - másoknak is ajánlani
- az alapfokú egészségnevelési feladatok ellátására a gondozási ismeretei és készségei alapján

Tartalom

1. Bevezetés a gondozástanba

- az egyedfejlődés szakaszai

2. Szülők leszünk

- az optimális családtervezés és a megtermékenyítés
- a terhes nő életmódja - terhesgondozás
- felkészülés a szülésre
- szülés és születés

3. Újszülött a családban

- az anya és újszülött egy napja a kórházban és/vagy otthon
- az újszülött otthoni fogadása
- az egészséges újszülött jellemzői és az átmeneti működészavarok
- az egészséges fejlődés elősegítése, az újszülött környezete és a komfortérzet biztosítása
- az újszülött táplálása
- az ideális anya - apa - családtagok és gyerek kapcsolat

4. Az első év

- az egészséges csecsemő élettani sajátosságai

- a csecsemő fejlődésének figyelemmel kísérése és elősegítése - a komfortérzet biztosítása
- az értelmi - érzelmi - szociális magatartás fejlődésének elősegítése
- a csecsemők korszerű táplálása
- mit tegyünk, ha beteg a gyerek?

5. A kisdedkor

- az 1-3 éves kisgyermek fejlődési sajátosságai
- a kisgyermek optimális fejlődését elősegítő tényezők
- a helyes szokások kialakítása

6. Óvodás lett a gyermek

- az óvodáskorú gyermek fejlődési sajátosságai
- a játék szerepe és funkciója
- újabb szokások kialakítása
- iskolaérettség

7. A kisiskolás gyermek

- a kisiskolás korú gyermek fejlődési sajátosságai és annak biztosítása
- a megváltozott emberi kapcsolatok alakulása a kisiskolás korban
- a biztonságos élet és közlekedés feltételeinek biztosítása

8. A serdülőkor

- a prepubertás- és pubertáskor életkori jellemzői
- a mozgásigény és az egészséges bioritmus
- a társaskapcsolatok jellemzői és problémái
- az önértékelés alakulása
- viselkedési minták és élethelyzetek
- az egészségi állapotváltozások során alkalmazható gondozási feladatok

9. Az ifjúkor

- az ifjúkor élettani és életkori jellemzői
- az ifjak egészséges életvitele és szexuálhigiéniéje
- az ifjak önmegvalósítási törekvése
- családtervezés, családalapítás - és a nem kívánt terhesség következményei
- növédelmi feladatok és a rákszűrés jelentősége

10. A felnőttkor

- a felnőttkor szakaszai és az egészséges felnőtt jellemzői
- a fittség és az aktív - tevékeny élet jelentősége
- a változtatás, változékonyság és a változással szembeni ellenállás
- a munkahelyi és az otthoni balesetek megelőzésének lehetőségei a felnőttkorban
- a szűrővizsgálatok jelentősége, fajtái és lehetősége
- felkészülés a nyugdíjazásra

11. Az időskor

- az időskor szakaszai és ezek jellemzői
- az öregedéssel összefüggő változások
- az idős emberek életmódja
- az idősek gondozásának lehetőségei - az alapvető és magasabbrendű szükségletek figyelembevételével

- a lakó és tartózkodási lehetőségek

Értékelés

A tantárgy értékelése (írásban, szóban, feladatlapon, kiselőadás formájában, gyakorlatban és a szituációs feladatokban nyújtott teljesítmény alapján) konvencionális érdemjegyekkel történik.

Feltételek

- A tantárgyat egészségügyi főiskolai (egészségügyi szakoktatói vagy védőnői), illetve középfokú egészségügyi szakképesítéssel és pedagógiai végzettséggel rendelkező szakember taníthatja.
- Az órák lebonyolítása demonstrációs termekben történjen - a tantárgy „elméletigényes gyakorlat” jellege miatt.

Környezettan / IV.

SZKINAT96 11.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 2 óra/hét, otthoni: 1 óra/hét

Szakma: humán

Cél

A tantárgy járuljon hozzá, hogy a tanulók a természettudományos tantárgyakban elsajátított ismereteket felhasználva egy fejleszhető környezetvédelmi szemlélettel rendelkezzenek. A tantárgy célja továbbá, hogy egészséges életvitelre, környezetvédelemre és felelősségteljes cselekvő magatartásra ösztönözze a tanulókat - a Föld globális és regionális környezetvédelmi problémáinak figyelembe vételével és az ezek megoldására irányuló törekvések révén.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- az élő és élettelen környezet alapvető jellemzőinek, törvényszerűségeinek és ezek emberrel való kölcsönhatásainak felismerésére
- az egyszerűbb környezeti jelenségek megfigyelésére és a tapasztalatainak önálló leírására, valamint a kapott eredmények értékelésére
- a környezetszennyezés egészségkárosító hatásainak felismerésére
- a lakóhelyi környezete megóvása és a saját egészséges életmódjának kialakítása érdekében a tanult ismeretek alkalmazására
- azon szemlélet elfogadására, hogy nemcsak ártatlan áldozatai, hanem okozói is vagyunk a bioszféra válságának.

Tartalom

1. Ökológiai bevezetés

2. A természetes környezet és az ember

- a levegő
- a víz
- a talaj

- a növények és állatok, illetve az ember kapcsolata
- az egészség és a természetes környezet közötti kapcsolat
- a háztartás és a környezetvédelem kapcsolata
- környezetkímélő és gazdaságos energiahasznosítás

3. *A mesterséges környezet és az ember*

- a települési környezet és az infrastruktúra elemei
- munkahelyi környezet
- hulladékok, hulladékeltávolítás

4. *Közös jövőnk*

- genetikai ártalmak
- a táplálkozás és élelmezés
- közös jövőnk

Értékelés

A tanulók értékelése a konvencionális érdemjegyekkel történik. Az ellenőrzés folyamatos: szóban, írásban, feladatlapokkal, otthoni feladatokkal és a gyakorlati munka értékelése által.

Feltételek

- A tantárgy oktatását csoportbontásban és jól felszerelt, laborral kiegészített szaktantermekben és terepen kell lebonyolítani.
- A tantárgyat oktató pedagógusoknak speciális tanárfelkészítő programon kell részt venniük.

Emberi test / II.

SZKINAT96 12.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 2 óra/hét, otthoni: 1 óra/hét

Szakma: humán

Cél

A tantárgy járuljon hozzá a tanulók szakmai ismereteinek megalapozásához - az emberi szervezet felépítésének és működésének dinamikus egységként való elsajátítása útján. A tantárgy célja továbbá, hogy kialakítsa a tanulóknak azt a szemléletet, hogy az embert egységes egészként és a környezetével egységben tudják értelmezni.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- az egészséges életműködések alapjainak és azok szabályozásának a megértésére
- felismerni és jellemezni a normális testi felépítés és működés alapvető összefüggéseit, valamint a forma és funkció egységét, illetve ezek életkornak megfelelő változásait
- az élettanítól eltérő testfelépítés és működés alapvető megnyilvánulásainak a felismerésére és megkülönböztetésére
- a biológiai ismereteit felhasználva - az emberi szervezet felépítésének szervrendszerenként történő leírására- a test szerveinek és szervrendszereinek, ezek egyes részeinek megnevezésére

- az emberi szervezet élettani működésének a megmagyarázására

Tartalom

1. Az ember az ökoszisztéma része

- az embertan tárgya, helye, szerepe a humán képzésekben
- a biológiai és környezeti kölcsönhatások

2. Az emberi test főbb szerkezeti elvei

- az emberi test jellemzői: kétoldali szimmetria, szelvényezettség, síkok, irányok
- a test felépítését és működését feltáró, vizsgáló módszerek

3. A mozgásrendszer

- általános csonttan és izomtan
- a csontok közötti összeköttetések
- a törzs, a végtagok és koponya csontjai, izmai és összeköttetései

4. A keringési rendszer

- feladata, felépítése, részei
- a vér alkotóelemei és azok élettanitól eltérő változásai
- vércsoportok és véralvadás
- a szív felépítése és működése
- vérerek, vérkörök, magzati vérkeringés
- nyirokkeringés
- az életmód hatása

5. A légzőrendszer

- felépítése, működése
- külső és belső légzés
- a mellhártya
- a légzés mechanizmusa és szabályozása

6. Emésztőrendszer

- a tápanyagforgalom élettani jellemzői
- az emésztőrendszer szakaszai és ezek működése
- a máj és hasnyálmirigy
- a hashártya és a hasüregi szervek
- emésztés

7. Vizeleti rendszer

- a vizeleti szervek felépítése és működése
- a vizelet, a vizeletürítés és -szabályozás jellemzői
- a vizelet mennyiségi és minőségi jellemzői

8. A szaporodás szervrendszere

- nemi jelleg
- a férfi és a nő külső - belső nemi szervei és ezek működése
- az emlő

9. A belsőelválasztású mirigyek rendszere

- a belsőelválasztású mirigyek rendszerének felépítése, működése és szabályozása
- neuroendokrin rendszer - feed-back

10. Idegrendszer

- szövettana, felépítése, felosztása, élettana, filo- és ontogenezise
- a gerincvelő és reflexei
- az agyvelő és az agykéreg
- agykamrák - agyvíz
- a környéki idegrendszer
- vegetatív idegrendszer

11. Az érzékszervek rendszere

- feladatuk, jelentőségük
- látószerv
- halló- és egyensúlyozó szerv
- a szaglás és ízlelés szervei
- a bőr, mint érzékszerv

12. Humán genetikai alapismeretek

Értékelés

Az ellenőrzés folyamatosan történik: szóban, írásban, gyakorlatban és számítógépes animáció segítségével. Az értékelés konvencionális érdemjegyekkel történik.

Feltételek

A tantárgyat egészségügyi alapképzettséggel és felsőfokú (egészségügyi, pedagógiai, orvosi) végzettséggel rendelkező tanár taníthatja.

Társadalmi környezet / IV.

SZKINAT96 12.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 2 óra/hét, otthoni: 1 óra/hét

Szakma: humán

Cél

A tantárgy járuljon hozzá, hogy a tanulók felismerhessék az emberi magatartás társadalmi meghatározottságát.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- az erkölcs viselkedés-szabályozó szerepének felismerésére
- a közvélemény szerepének és az ember normakövető magatartásának megértésére
- az alapvető erkölcsi értékekkel való azonosulásra
- az alapvető jogi szabályozások elemzésére
- megmagyarázni, hogy a jog milyen eszközökkel kívánja elérni a társadalom által elvárt magatartást
- a világnézet és vallás fogalmának meghatározására
- megmagyarázni, hogy a világnézet miért az ember életformáját és életszemléletét meghatározó tudatforma

- a világnézet függvényében megmagyarázni a cselekvő ember és a környező társadalmi valóság viszonyát
- annak felismerésére, hogy a világnézet és a történelmi változások összefüggésben állnak az ember tudományos ismereteinek fejlődésével és társadalmi helyzetével
- a politika emberi magatartást befolyásoló szerepének meghatározására
- a politikai - szervezeti rendszerek sajátosságainak megmagyarázására

Tartalom

1. Az erkölcs

- a kultúra meghatározó szerepe
- az erkölcsi szabályok történelmi változása
- a közvélemény befolyása az erkölcsi szabályokra
- az elemi erkölcsi szabályok
- erkölcsös - erkölcstelen
- erkölcsi szabadság - szabadosság
- erkölcsi felelősség - lelkiismeret
- a vallás és világnézet összefüggései az erkölcsi szabályokkal
- a jog és az erkölcs hatása
- a jogi és erkölcsi szabályok összefüggései

2. A jog

- az állam és a jog kibontakozásának összefüggései, története
- a hatalmi ágak elkülönülése
- a jogi szankciók humanizálása és a jogi szabályozás fejlődése
- az emberi jogok elismerésének útjai
- az állampolgári és az emberi jogok biztosítása a magyar alkotmányban
- hogyan védi az alkotmány a család, a gyerek és az idős emberek jogait
- a munkavállalók jogai

3. Világnézet, vallás

- a vallás fejlődése és hatása a mindennapi életre
- a tudati folyamatok és a vallás összefüggései
- a vallás, mint a jelenségek sajátos összefüggő rendszere és magyarázata
- a vallási szabályok és a kor erkölcsi tudata
- a vallási szokások és a mindennapi élet, életmód összefüggései
- a vallás érzelmi meghatározói
- a különböző vallások szokásai, rítusai, ünnepei
- a keresztény vallás szerepe a szociális szerveződések kialakulásában
- a különböző vallások nézetei az életről és a halálról
- az ateizmus kialakulása és történelmi formái
- a humanizmus szűkebb és tágabb értelmezése

4. A politika

- a politikai eszmék érdekkifejező szerepe
- az egyén, a csoport és a társadalmi érdekek összefüggései
- a hatalommegosztás kialakulásának történelmi folyamata
- a demokrácia történeti formái, lehetőségei és korlátai
- az állami és a politikai szervezetek rendszere, általános jellemzői és eszközei
- a bel- és külpolitika összefüggései

- regionális és globális politikai szervezetek

Értékelés

A hagyományos szóbeli és írásbeli értékelést egészítse ki az önálló kiselőadások, az interjúkészítés és a gyűjtőmunka értékelése. A tantárgyat konvencionális érdemjegyekkel minősítjük.

Feltételek

A tantárgyat egyetemi végzettséggel rendelkező történelem, filozófia, magyar nyelv és irodalom szakos középiskolai tanár, vagy szociológus taníthatja.

Környezettan gyakorlat / IV.

SZKINAT96 11.

Szerkezet: soros

Óraszám: iskolai: 35 óra, feladat: 5 óra

Szakma: humán

Cél

A környezettani gyakorlat járuljon hozzá a tanulók környezetszemléletének, illetve a környezetvédelmi tudatosságának az elmélyítéséhez, amely a tanulók természetismeretének és saját élményeiknek a gazdagításán alapszik. A környezettani gyakorlat célja továbbá, hogy kialakuljon a tanulóknál az élő és élettelen környezet megóvásához szükséges felelősségteljes magatartás.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- egy környezetvédelmi szempontból jelentős intézmény céljának a megismerésére, és az ott végzett tevékenység hasznosságának megítélésére, illetve elemzésére (pl. szennyvíztisztító üzem, polgármesteri hivatal környezetvédelmi osztálya, ANTSZ, egészségügyi intézmény hulladékkezelője, stb.)
- konkrét (megfigyelési szempontok alapján történő) természetmegfigyelések végzésére, és ezeknek az eddigi tanulmányai alapján történő elemzésére, illetve értékelésére (pl. erdő-, mező-, levegő-, víz-, talajvizsgálat, stb.)
- a természet jótékony hatásainak és az egészség emberi életmód összehasonlítására
- a természet és adottságai értéként való tiszteletére és ezzel párhuzamban a környezetszennyezők magatartásának elítélésére

Tartalom

A cél és követelmények, valamint a helyi lehetőségek figyelembevételével az egyes iskolák szakemberei határozzák meg az évközi tantervi tananyagtartalom kibővítése alapján.

Értékelés

A gyakorlaton való részvétel minden tanuló számára kötelező. A gyakorlat elfogadásának további feltétele, hogy -az aktív részvétel mellett- a tanulók a gyakorlat befejezése után írásban is beadjanak egy megfigyelési jegyzőkönyvet, illetve annak elemző-értékelő feldolgozását. A gyakorlaton nyújtott teljesítményt a bizonyítvány "teljesítette", "nem

teljesítette" rovatában jelöljük. Az a tanuló, aki a követelményeknek nem tesz eleget, nem léphet a negyedik osztályba.

Feltételek

Gyakorlat - szervezési javaslatok:

- "Városközeli" terepgyakorlat (pl.: intézménylátogatások, kirándulás, stb.)
- Oktatási központok természetvédelmi tevékenységére épülő gyakorlat (pl.: erdei iskolák, "félnomád" tábor, stb.)
- Természetközeli - "nomád"-tábor

Pályaorientációs gyakorlat / I.

SZKINAT96 11-12.

Szerkezet: soros

Óraszám: Iskolai: 70 óra, otthoni: 20 óra

Szakma: humán

Cél

A pályaorientációs gyakorlat adjon lehetőséget a tanulónak az érdeklődésének megfelelő munkakörök megismerésére, valamint azok társadalmi helyzetének megítélésére. Elkötelezettség nélkül biztosítsa a tanuló számára, hogy a saját képességeit egyeztethesse a szakma elvárásaival és követelményeivel. A gyakorlat ahhoz is járuljon hozzá, hogy a tanuló érdeklődése nyitott maradjon minél több szakma sajátosságainak a megismerésére.

Követelmény: a tanuló legyen képes

- egy konkrét, általa választott intézmény, üzem, vállalat, stb. céljának és feladatainak a megismerésére
- a választott munkaterületen előforduló munkakörök és munkafolyamat(ok) megismerésére
- az intézmény szervezeti struktúrájának az áttekintésére, felvázolására
- egy általa választott foglalkozás (munkakör) részletes ismertetésére az alábbi szempontok alapján:
 - tevékenysége
 - időbeosztás
 - munkakörülmények
 - munkaköri felelősség
 - etikai követelmények
 - szükséges iskolai végzettség/képzettség
 - alkalmasság - alkalmazási feltételek
 - különleges képességek igénye
 - használatos munkaeszközök
 - a munkakör (foglalkozás) szépségei és nehézségei
 - anyagi és erkölcsi megbecsülés
 - a pálya jövője és társadalmi presztízse

- a választott foglalkozáshoz , munkakörhöz fűződő személyes viszonyának (motiváció, érzelmi viszonyulás, stb.) megfogalmazására

Tartalom

Megegyezik a pályorientáció eddigi fejezeteinek ("Pályaismeret", "Az eredményes pályaválasztás pszichés összetevői", "A rugalmas pálya és munkahelyváltás") tartalmi követelményeivel, de -ezek szintetizálása útján- a valódi gyakorlatban való kipróbálást is megköveteli.

Értékelés

A tanulók a követelményeknek megfelelő szempontok alapján munkafüzetet vezetnek, amelyet a gyakorlatvezető tanár értékel ("megfelelt", "nem felelt meg"). Azt a bizonyítványban is jelölni kell. Aki a követelményeknek nem felelt meg, az nem léphet a negyedik osztályba.

Feltételek

A pályorientációs gyakorlatot a tanulók igényeinek, érdeklődésének és pályairányulásának megfelelően kell biztosítani. (Ennek értelmében előfordulhat, hogy a gyakorlóléhelyek nemcsak az egészségügyi és a szociális szféra területét érintik majd.) A gyakorlóléhelyeket a tanulóknak önállóan kell felkutatni. Javasoljuk, hogy a tanulók az első héten minél több intézményt látogassanak meg. Amennyiben lehetséges, akkor -ezek közül választva- a második héten végig egy munkahelyen töltsék a gyakorlatukat, hogy módjuk legyen az érdemi, tevéleges munka kipróbálására, vagyis a konkrét munkatapasztalatok megszerzésére.

Érvényes: 2016. augusztus 31.